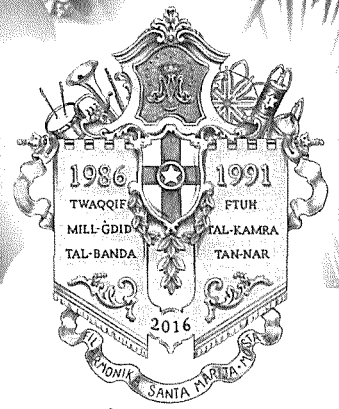

Il-Fortizza tal-Mosta

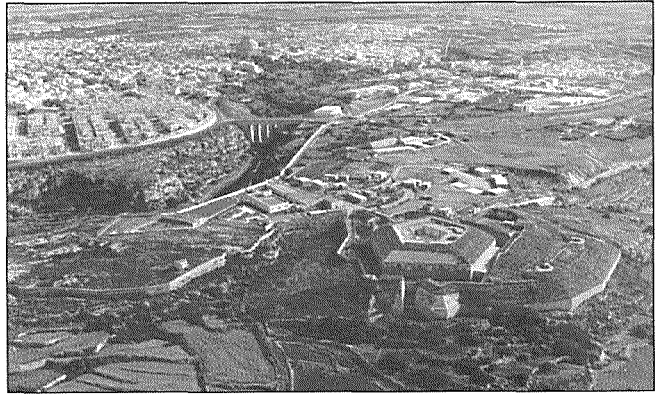
Is-Sur Vincent Zammit

Matul is-snin li l-kavallieri tal-Ordni ta' San Ġwann damu f'Malta, il-biza' minn attacki fuq il-kosta ta' Malta kienet kostanti, anzi wiehed jista' jgħid li kienet żdiedet sew. Bhala prekawzjoni, l-awtoritajiet tal-Ordni hasbu biex bnew sensiela ta' torrijiet kif ukoll fortizzi daqsxejn imdaqqs halli ma jkunx hemm attacki għal għarrieda. Xorta waħda nafu li dawn l-attacki kienu jsiru, u l-istorja tat-tfajla li ħarbet mill-furbani u marret tistahba f'għar, u li wara l-wegħda li għamlet bniet il-knisja tal-Madonna tal-Isperanza, hija magħrufa minn kulhadd. Izda wara li l-Kavallieri telqu minn Malta, u l-gzejjer Maltin għaddew għal taħt il-kontroll tas-superpotenza ta' dak iż-żmien, l-Ingilterra, is-sitwazzjoni dehret li kienet sejra tinbidel. Attacki mill-pirati ma baqgħux isiru, u listess awtoritajiet Ingliżi ma kellhomx il-bżonn li jonfqu flus u energija għad-difiża tal-kosta. Dan għab prosperità. Izda iżżmien inbidel lejn it-tieni nofs tas-seklu dsatax.

Is-sitwazzjoni internazzjonali nbidlet mhux hażin. Lejn it-tieni nofs tas-seklu dsatax kien hemm l-unifikazzjoni tal-Italja kif ukoll tal-Ġermanja. Il-bilanċ tal-poter beda jinbidel, u l-istess awtoritajiet militari Ingliżi bdew jaħsbu b'mod differenti. Kienu bdew jirragunaw li d-difiża li kienu bnew il-kavallieri ma kinux għadhom tajba għal bżonnijiet militari ta' dak iż-żmien. B'hekk ingħata bidu għal bini ta' numru ta' difiżi madwar Malta.

Fil-Mosta l-Ingliżi bnew dik li nghatat l-isem ta' Forti Musta. Din kellha tiffirma parti mis-sistema ta' difiża li l-Ingliżi kienu qed isejhulha "NorthWest Front", li maż-żmien spiccat magħrufa bhala Victoria Lines. Matul dawn il-linji ta' difiża, l-Ingliżi bnew ukoll tliet fortizzi halli jkun jistgħu joffru aktar saħħa fid-difiża ta' dawk l-inħawi. Forti Mosta kienet fin-nofs ta' dawn il-linji tasswar.

Inghata bidu għal bini tagħha fis-sena 1878. Il-Forti nbnet fl-inħawi fejn huwa magħruf bhala Misraħ Ghonoq, u mill-pożizzjoni tagħha setgħet tikkontrolla l-medda ta' art ta' Burmarrad, il-bajjiet tas-Salini u ta' San Pawl il-Baħar, kif ukoll parti mill-kosta. L-ewwel pjan tagħha kellu jkun forma ta' Pentagon, b'ħames faċċati. Izda ffit wara giet miżjuda parti oħra tal-Forti halli tkun tista' tilqa' fiha kanuni differenti. Il-ħsieb tal-awtoritajiet militari kien li l-Forti tkun armata b'diversi kanuni ta' kalibru differenti, u minhabba f'hekk inbnew ukoll postijiet għal dawn il-kanuni. Biss, bhāl ma jidher li ġara f'diversi fortizzi li bnew l-Ingliżi f'Malta, waqt li kienu qed jinbnew il-fortizzi, is-sistemi li kienu qed jintużaw, kif ukoll il-kanuni maħsub li jitpogġew fihom, kienu diġà antikwati u superati minn sistemi ta' artillerija ferm aħjar.

Għalkemm Forti Mosta kienet ikkunsidrata li tikkmanda pożizzjoni tajba ħafna, fl-istess hin kien osservat li ma kinetx ta' livell għoli. Skont rapporti minn ufficjali Ingliżi stess, il-Forti ma kinetx ta' livell sodisfaċenti, u minhabba lispiza biex terġa' tinbena mill-ġdid, kien aħjar li tibqa' kif kienet u forsi jkun hemm tibdil strutturali halli tkun aħjar.

Illum il-ġurnata l-Forti Mosta għadha qed tintuża mill-Forzi Armati ta' Malta.